

Erik Wågen

(1920–2007)

Av Dag Mysen

Erik Wågen ble født og vokste opp på Mysen som eldst i en søskenflokk på fem. Bortsett fra årene 1926–30 bodde denne observante og aktive gutten og ungdommen i vår lille by frem til 1940. Fra 1930–40 bodde familien i Villa Borgenhus som er det store, hvite huset helt øverst i Høgliveien, over gamle Høgli sykehus.

I godt voksen alder skrev Erik ned erindringene fra livet sitt i en mengde hefter som han ga til etterkommere og noen venner. Vår egen **Trond Degnes** har en kopi av hele serien. De tre som omhandler oppveksten på Mysen har jeg fått låne som kilde til Mysen-historie. Fra dette nummer av vil jeg ta frem noen av hans beskrivelser fra gutte- og ungdomsår på 20- og 30-tallet, både i form av ren tekst og som del av et bredere grunnlagsmateriale.

Erik hadde skarpe øyne og en glitrende hukommelse. Kombinert med sterk fysikk og et godt utviklet sosialt gen, fikk han en enestående breddekontakt inn i Mysen-samfunnet på denne tiden, aktiv som han var i barne- og ungdomsgjengene har hørte til i. Wågen- og Holthe-familien hadde dessuten et bredt sosialt kontaktnett i alle deler av Mysens befolkning. Det gjør hans beskrivelser svært verdifulle historisk sett. Det er en stor glede og ære for meg å kunne disponere

dette stoffet på denne måten. Historielaget vil rette en ydmyk takk til familien Wågen og til Trond Degnes for denne velvilligheten. Her er et utdrag av hva Trond har skrevet om Erik Wågen:

Lite skulle gå i glemmeboka

En unik forteller-arv

Av Trond Degnes

Mange går med en drøm om å skrive sin livshistorie. Alt hva de har opplevd skal overleveres til neste generasjon. Kun få klarer å gjennomføre prosjektet. Jeg tror knappst det finnes noen som etterlater seg tusenvis av sider med livsopplevelser – alt samlet i 24 hefter. Erik Wågen – opprinnelig fra Mysen – har gjort det. For ham skulle ingenting gå i glemmeboka.

Kun to dager etter 17. mai i 1920 fikk **Olga Margrethe**, født **Holthe** og **Johannes Olavsen Wågen** sitt første barn. Den 19. mai ble Erik født. Etter han kom Per, og så fulgte søstrene **Lillemor**, **Annemari** og **Eva**.

For Erik ble det et omflakkende liv rundt i Mysen og på Nes i Hedmark de første årene. Men som ni-åring kom han tilbake til Mysen, og familien kjøpte seg et stort hus som den dag i dag ligger i åsen ovenfor Høgliveien. Guttungen hadde savnet Mysen med den snille bestemoren og bestefaren. Endelig var han tilbake i

«Møsibyen», som han beskriver med en detaljrikdom som kan få enhver historieinteressert til å glede seg.

50 år i pressen

Med stor forkjærlighet for folkelivet i Mysen som gutt og sin karriere i pressen som voksen, blomstrer hans fortellerglede. Unike historier beskrives i detalj. Etter middelskoleeksamen fikk Wågen jobb i ekspedisjonen til Indre Smaalenenes Avis. Etter krigen fulgte flere år som sekretær i Norsk Bladeierforening, før han i 1958 ble kontorsjef i Norske Avisers Landsforbund. Hans meget aktive pressetid ble avsluttet i Norsk Telegrambyrå (NTB). Der ble han avdelingssjef fra sommeren i 1968 frem til han ble pensjonist i 1990, 70 år gammel.

Wågen var en stor administrator med sans for den minste detalj. De som opplevde den pertentlige herremannen i fri dressur, glemmer heller ikke hvordan han prikkfritt gjennomførte store arrangementer eller elegante middager for hundrevis av mennesker. Jeg er ganske sikker på at Wågen også ville blitt en glimrende journalist – noe hans 24 hefter er et eksempel på.

«Avisgutten» til Mysens «Prikken»

Erik Wågen utførte en formidabel innsats for norsk presse. Under årsmøtet i Norsk Avisers Landsforbund (NAL) i 1966 ble han tildelt NALs utmerkelse «Avisgutten». Denne bronsestatuetten av kunstneren Per Ung ble første gang delt ut under NALs 50-årsjubileum i 1960. «Prikken», som Wågen ble kalt av sine kamerater,

var den yngste som hadde fått utmerkelsen inntil da. For mer enn 20 års innsats i avisorganisasjonene ble han til stor applaus overrakt utmerkelsen for sin innsats i det økonomiske avissamarbeidet i Norge. Men det skulle bli ytterligere 30 år i pressemiljøet. Det må legges til at klengenavnet «Prikken» fikk han fordi E i hans fornavn skrives som en prikk i morsealfabetet.

«Møsibyen»

gjennom nesten 20 førkrigsår

Når jeg blar i hans hefter, er det lett å bli overveldet av hans frodige språk. For enhver samfunnsforsker er hans beskrivelser gull verdt. Hans levende skildringer av folkelivet i Mysen med et vell av personer i aksjon, er ubetalelige. Han gjemmer lite under en stol. Flere av personene som dukker frem i heftene hans, kan være glad for at de har gått ut av tiden. Da Wågen ga meg alle de 24 heftene, var det med løfte om at ingenting skulle offentliggjøres før etter hans død.

For Mysen-byen er Wågens

beskrivelser fra 1920-årene interessante. Han har sogar tegnet et kart over hvordan Mysen så ut på den tiden. Levende tar han oss med gjennom gatene. Han forteller om *Gravs* sportsforretning i Vandugbakken og kjøpmann *Bjarne Bergers* forretning i Bergerkrysset. Han glemmer heller ikke *Ole Svennebys* urmakerforretning. Han vandrer videre nedover Smedgata, passerer den vakre Apotekergården og blikkenslager *Hartvig Byes* blikkenslagerverksted. Hvem husker at det også i gata var et eget garveri i Smerkeruds hus? Wågen nevner også Arbeidersamfunnet og *Owrens/Sperlins* herreekviperingsforretning. I denne travle gaten var det sykkelverksted og kafé, for ikke å glemme kolonialen til *Agnes Rustad* og *Petra Herlands* trikotasjeforretning. Slik beskrives bebyggelse og folkeliv etter hverandre. Høytorpjordet har han naturlig nok viet et eget langt kapittel. Det var tumleplassen i gutteårene.

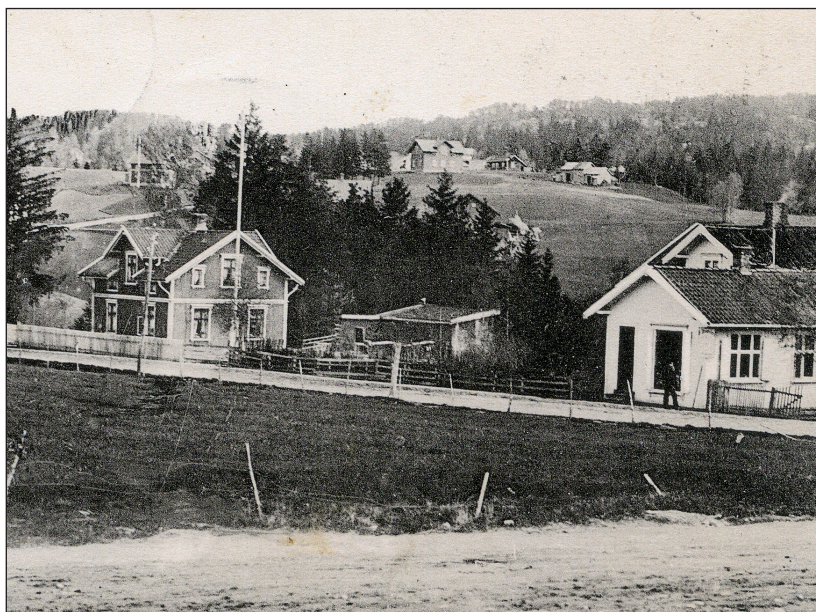
Tiden i Indre Smaalenenes Avis

Wågen avlegger også ekspedisjonen i Indre Smaalenenes Avis et besøk. Han roser *Arne Løken* og *Margrethe Waage Løken* for alt han lærte. Wågen beskriver de ansatte og deres oppgaver. Produksjonen omtales i detalj. Han betegner fru Løken som «en

krumtapp i avisen» og gir honnør for hennes dyktighet som korrekturleser. I hennes fravær var korrekturjobben en dag hans oppgave. Da ble det én slurvefeil i avisen. Wågen skriver: «Det var en bonde som hadde en stor åker med tobakksplanter, og averterte etter lukere. Selvfølgelig ble det stående i annonsen at mannen ville ha tobakkslukere. Jeg fikk det oppnavnet i mange uker etterpå.»

I fortellingene fra Indre tar han med gutta i trykkeriet. Han minnes trykkpressen, som han mener het Heureka. Wågen forteller: «Den ble holdt i prima stand av trykkerisjefen *Nils Skaug* og hans assistent *Reidar Berg*. Skaug var en skikkelig flåkjeft, full av fin humor, med snert av ondskapsfullhet, men om noen var i beit var han et meget godt menneske. Reidar Berg var før krigen den store keeper på Mysens fotballag.»

Wågen legger ikke skjul på at årene

Svennebys urmakerforretning til høyre. Den lå nederst i Vandugbakken mot Bergerkrysset. Postkort utlånt av Jul Aage Krosby.

Et gammelt postkort som viser lokalene til Indre Smaalenenes Avis. Utlånt av Jul Aage Krosby.

i Indre hos Arne Løken fikk betydning for ham på veien videre. De var venner livet ut, og Wågen hadde Indre gratis så lenge han levde.

Sorger og gleder

I mange av sine fortellinger bringer Wågen frem alle sider ved livet – fra de morsomme gutteopplevelsene, en spennende ungdomstid, utfordringer på jobben og store begivenheter i familien. Erik Wågens fortellinger fra et langt liv er spennende lesning – både som familiekrønike, samfunnsskildringer og pressehistorie.

Mors beklagelse

Det gir inntrykk å lese hans minner om foreldrene som strenge personer med en hard oppdragelse. Fortelleren gir samtidig stor honnør til dem begge for alt han lærte som eldste sønn i familien. Men han fikk merke at de levde etter regelen: «Den som elsker sitt barn tukter det!» Derfor var det både bjørkeris i kjelleren og en ørefik i ny og ned.

To-tre år før hans mor døde snakket de om Eriks liv, om samspillet i familien og alt hva det hadde betydd for ham. Da kommer morens beklagelse, og Erik Wågen understreker at det er gjengitt ordrett: «Jeg angrer så sterkt på at jeg ikke var snillere mot deg da du var barn!»

Et våkent øye

Erik Wågen var levende opptatt av alt rundt seg. Dette ville han med glede fortelle om. Aller helst skulle ingenting gå i glemmeboka. Kanskje noen kunne få nytte av alt han dokumenterte. Selv sin kropp testamenterte han bort til forskning. Da 2007 var i ferd med å synge på siste verset, ebbet hans liv ut. Han ble 87 år gammel.

Men de 24 heftene skrev han samvittighetsfullt under mottoet: «Slik jeg husker det». Mange er glade for hva hans fortellerglede legger igjen av verdifull viten.